

ከታቦት ቲታነስ፣ ዲፍተርያ፣ ፐርቱሲስ (Tdap) Tetanus, Diphtheria, Pertussis (Tdap) Vaccine

ከታቦት ኣብ ዝሓለፉ 50 ዓመታት ኣብ ካናዳ ኹለ ዝኾነ ይኹን ካልእ ናይ ጥዕና ስጉምቲ ንላዕሊ ህይወት ሰባት ኣድሒኑ እዩ።

እቲ ከታቦት Tdap እንታይ እዩ?

ከታቦት ቲታነስ ካብዞም ዝሰዕቡ ዝከላኸል፡-

- ቲታነስ
- ዲፍተርያ
- ፐርቱሲስ (ዓባይ ሰዓል)

ብጥዕና ካናዳ እቲ ከታቦት ብጥዕና ካናዳ ተቐባልነት ረኺቡ እዩ ከምኡውን ከም ኣካል ናይቲ ውላድካ ዝረኽቦ ስሩዕ ከታቦት ብነጻ እዩ ዝወሃብ። ቆጶራ ንምሓዝ ናብ ኣላዩ ክንክን ጥዕናኻ ደውል።

ከታቦት Tdap ከወስድ ዘለዎ መን እዩ?

እቲ ከታቦት ቲታነስ፣ ዲፍተርያ፣ ፐርቱሲስ (Tdap) ንኹሎም ኣብ 9ይ ክፍለ ዝርከቡ ተምሃሮ ዝወሃብ እዩ። እዚ ንህፃናት ኣብ ንኡስ ዕድሜኦም ካብዞም ሕማማት ዝተኸተቡ ቡስተር(መዕበዩ) ዓቕን እዩ። እቲ ቡስተር ዓቕን ንናይ ሕማም ምክልኻል ዓቕሚ የሓይሎ ወይ የዕብዩ እሞ ካብዞም ሕማማት ዝሓሸ መከላኸሊ ይህብ። ኣብ መበል 10 ዓመት ልደቶም ወይ ድሕሪ ልደቶም ናይ Tdap ከታቦት ቡስተር ዓቕን ዝወስዱ ህጻናት ኣብ 9ይ ክፍለ ዓቕን ኣየድልዮምን እዩ።

ከታቦት Tdap ኣብ ነፍሲ ወከፍ ጥንሲ ንነፍሰጾራት ብነጻ ይምከርን ይወሃብን እዩ። እቲ ከታቦት ብመሰረት ቅድሚ ሕጂ ዝነበረ ናይ Tdap ከታቦት ታሪኽ ኣብ 27-32 ሰሙን ጥንሲ ከወሃብ ኣለዎ ግን ካብ 13 ሰሙን ጀሚሩ ክሳብ ሕርሲ ከወሃብ ይኽእል እዩ።

ዕድሜኦም 7 ዓመትን ልዕሊኡን ዝኾኑ ህጻናት ከምኡ እውን ምሉእ ብምሉእ ዘይተኸተቡ ወይ ታሪኽ ከታቦቶም ዘይተፈልጠ ዓበይቲ ሰባት እውን ነቲ ከታቦት ከወስዱ ይኽእሉ እዩ።

ኣብ ግዜ ቁልዕነቶም ዝተኸተቡ ዓበይቲ ሰባት፣ ናይ Tdap ከታቦት ቡስተር ዓቕን ከውሰድ ይምከር፣ ኮይኑ ግን ብነጻ ኣይወሃብን እዩ። እቲ ከታቦት ከወስዱ ዝደልዩ ዓበይቲ ሰባት ኣብ ዝበዝሑ ፋርማሲታትን ናይ መገሻ ክሊኒካትን ክገዝእዎ ይኽእሉ እዮም።

ናይ ኩሎም ዝተረኽቡ ከታቦታት መዝገብ ምሓዝ ኣገዳሲ እዩ።

ከታቦት Tdap እንታይ ረብሓታት ኣለዉዎ?

ከታቦት Tdap ካብቶም ከበድቲ ሓደ ሓደ ግዜ ድማ ሞት ዘይተወለዱ ዕሽላት ዘስዕቡ ሕማማት ቲታነስ፣ ዲፍተርያን ፐርቱሲስን ንምክልኻል ዝበለጸ መንገዲ እዩ። እቲ ከታቦት ከተኸተብ ከለኻ፣ ንኻልኣት እውን ክከላኸሉ ትሕግዝ።

ድሕሪ እቲ ከታቦት ክመጽእ ዝኽእል ግብረ-መልሲ እንታይ እዩ?

ከታቦታት ኣዝዮም ውሑሳት እዮም። ካብዞም ሕማማት ብሓደ ካብ ምትሓዝ ነቲ ከታቦት ምውሳድ ኣዝዮ ውሑስ እዩ።

ልሙዳት ግብረ-መልሲ ናይቲ ከታቦት፣ እቲ ከታቦት ኣብ ዝተወሃበሉ ቦታ ቃንዛ፣ ምቕያሕን ሕበጥን ከጠቓልል ይኽእል እዩ። ሕማም ርእሲ፣ ድኻም፣ ቃንዛ ጭዋዳታት ወይ መላግቦታት፣ ቁሪ ቁሪ ምባል፣ ዕውልውል ምባል፣ ውጽኣትን ቅልል ዝበለ ረስንን እውን ከጋጥም ይኽእል።

ኣስታሚኖፈን (ንኣብነት ታይለኖል®) ወይ ኢብዩፕሮፈን (ንኣብነት ኣድቪል®) ንረስኒ ወይ ቃንዛ ኸስምዓካ ኸሎ ከወሃብ ይኽእል እዩ። ASA (ንኣብነት ኣስፓሪን®) ጠንቂ ሕማም ረይ ሲንድሮም ክኸውን ስለ ዝኽእል ትሕቲ 18 ዓመት ንዝዕድሚኡ ዝኾነ ይኹን ሰብ ከወሃብ የብሉን።

ብዛዕባ ረይ ሲንድሮም ዝበለጸ ሓበሬታ እንተ ደሊኻ ኣብ [HealthLinkBC ፋይል #84 ረይ ሲንድሮም](#) ርእ።

ዝኾነ ይኹን ኸታቦት ድሕሪ ምውሳድካ ን15 ደቓይቕ ኣብቲ ክሊኒክ ምጽናሕ ኣገዳሲ እዩ። ምኽንያቱ ኣዝዮ ሳሕቲ ዝረኣ ተኽእሎ ኣሎ፣ ካብ ሚልዮን ትሕቲ 1፣ ኣናፊላክሲስ ዝበሃል ስግኣት-ህይወት ኣለርጂክ ግብረ-መልሲ ኣሎ። እዚ ድማ ቆፎ ኣፍልቢ፣ ጸገም ምስትንፋስ ወይ ምሕባጥ ጎሮሮ፣ መልሓስ ወይ

ከንፈር ከጠቓልል ይኽእል እዩ። እዚ ግብረ-መልሲ እንተተፈጠሩ፣ ኣላዩ ክንክን ጥዕናኻ ክሕክም ይኽእል እዩ። ህጹጽ ሕክምና ኤፒኒፍሪን (ኣድሪናሊን) ምምሕዳርን ብኣምቡላንስ ናብቲ ዝቐረበ ክፍሊ ህጹጽ ረድኤት ምትሕልላፍን የጠቓልል። ካብቲ ክሊኒክ ምስ ወጻእካ ምልክታት እንተተራእዮምካ፣ ናብ 9-1-1 ወይ ናብቲ ናይ ከባቢኻ ህጹጽ ቁጽሪ ደውል።

ኩሉ ግዜ ከቢድ ወይ ዘይተጸበኻዮ ግብረ-መልሲ ኣብ ጥዕናኻ ኣብ ዘጋጥመካ ንወሃቢ ክንክን ጥዕናኻ ጸብጸብ ምሃብ ኣገዳሲ እዩ።

እቲ ክታበት ክወስድ ዘይግብእ መን እዩ?

ንስኻ ወይ ውላድካ ቅድሚ ሕጂ ዝወሰድካዮ መጠን ክታበት ቲታነስ፡ ዲፍተርያ ወይ ፐርቱሲስ(ዓባይ ሰዓል) ወይ ንዝኾነ ክፋል ናይቲ ክታበት ንህይወትካ-ዘስግእ ኣለርጂክ ግብረ-መልሲ እንተ ኣጋጢሙካ፡ ምስ ወሃቢ ክንክን ጥዕናኻ ተዘራረብ።

ክታበት ቲታነስ ካብ ዝወሰዱ ኣብ ውሽጢ 8 ሰሙን፡ ካልእ ጠንቂ ክይተለለዩ፡ ዳይላን-ባረ ሲንድሮም (GBS) ዘጋጠምም ሰባት፡ ክታበት Tdap ክወስዱ የብሎምን።

ዳይላን-ባረ ሲንድሮም (GBS) ሳሕቲ ዝረአ ሕማም ኮይኑ ውጽኢቱ ድማ ድኻምን ምልማስን ጭዋዳታት ኣካላት እዩ። ብጠዘሒ ድሕሪ ረኽሲታት ዝኸሰት ኮይኑ፡ ኣብ ሳሕቲ ኣጋጣሚታት ግን ድሕሪ ገለ ክታበታት እውን ከጋጥም ይኽእል እዩ።

ብሰንኪ ሰዓል ወይ ካልእ ቀሊል ሕማም ኽታበት ምድንዳይ ኣየድልን። ይኹን እምበር፡ ዝኾነ ስክፍታታት እንተሃልዩካ፡ ምስ ወሃቢ ክንክን ጥዕናኻ ተዘራረብ።

ቲታነስ፡ ዲፍተርያን ፐርቱሲስን እንታይ እዮም?

ቲታነስ፡ ሎክጃው ተባሂሉ ዝፍለጥ ኮይኑ፡ መብዛሕትኡ ኣብ ሓመድ ብዝርከብ ባክተርያ ዝመጽእ እዩ። እቶም ባክተርያ ብመቐረጺ፡ ምሕራር ወይ ብቁስሊ ናብ ቆርበት ምስ ዝኣትዉ፡ ኣብ ምሉእ ኣካላትና ዝርከቡ ጭዋዳታት ብቃንዝ ዝመልእ ምጽቃጥ ከስዕብ ዝኽእል መርዚ የፍርዩ። ጭዋዳታት ምስትንፋስ እንተተጎዲአም ኣዝዩ ከቢድ እዩ። ካብ 5 ሰባት ቲታነስ ዝተትሓዙ ክሳብ 1 ክመውት ይኽእል።

ዲፍተርያ፡ ብባክተርያ ዲፍተርያ ዝመጽእ ከቢድ ረኽሲ ኣፍንጫን ጎሮሮን እዩ። እቶም ባክተርያ ብሰባት ብምሕንግስ ወይ ብምስዓል፡ ከምኡ እውን ብቐጥታ ካብ ቆርበት-ናብ-ቆርበት ብምርኻብ ብኣየር ይላባዕ። እቲ ሕማም ኣዝዩ ከቢድ ናይ ምትንፋስ ጸገም ከስዕብ ይኽእል እዩ። ድኻም ልብን መልመስትን እውን ከስዕብ ይኽእል እዩ። ካብ 10 ሰባት ብዲፍተርያ ዝሳቐዩ ኣስታት 1 ክመውት ይኽእል።

ፐርቱሲስ ዓባይ ሰዓል ተባሂሉ እውን ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ብባክተርያ ፐርቱሲስ ዝመጽእ ከቢድ ረኽሲ ቱቦታት ኣየር እዩ።

እቶም ባክተርያ ብቐሊሉ ብምስዓል፡ ብምሕንግስ ወይ ድማ ብቐረባ ገጽ-ን-ገጽ ብምርኻብ ይላባዕ። ኒሞንያ፡ ዘውድቕ ሕማም፡ ጉድኣት ሓንጎል ወይ ሞት ከስዕብ ይኽእል እዩ። እዞም ሕልኻላት ዝበዝሑ ግዜ ኣብ ዕሸላት እዮም ዝረኣዩ። ፐርቱሲስ ከቢድ ሰዓል ከስዕብ ይኽእል እዩ እዚ ድማ መብዛሕትኡ ግዜ ቅድሚ ዝቐጽል ትንፋስ ብድምጺ ኪኸ ዝብል ይውዳእ እዩ። እዚ ሰዓል ንብዙሓት ኣዋርሕ ክጸንሕ ዝኽእል ኮይኑ ብበዝሒ ለይቲ ዝኸሰት እዩ። ካብ 170 ዕሸላት ሕማም ፐርቱሲስ ዝሓመሙ ኣስታት 1 ክመውት ይኽእል።

ብሱል ንእሽቶይ ፍቓድ

ወለዲ ወይ ኣለይትን ደቆምን ንኽታበት ፍቓድ ንምርካብ ክመያየጡ ይምከር። ትሕቲ 19 ዓመት ዝዕድሚኦም ህጻናት፡ ንነፍሲ ወከፍ ኽታበት ዘለዎ ረብሓን ክህሉ ዝኽእል ግብረ-መልስን ከምኡ'ውን ክታበት ናይ ዘይምኽታብ ከምጽኡ ዝኽእል ሓደጋን ክርድኡ ዝኽእሉ፡ ብሕጋዊ መንገዲ ክታበት ክሰማምዑ ወይ ክነጽግዎ ይኽእሉ እዮም። ብዛዕባ ብሱላት ንእሽቱ ፍቓደኛ ምዃን ተወሳኺ ሓበሬታ እንተ ደለኻ ኣብ [HealthLinkBC](http://www.healthlinkbc.ca) ፋይል #119 ሕጊ ዕሸላት፡ ብሱላት ትሕቲ ዕድመ ፍቓደኛ ምዃንን ክታበትን ርእ።

BC Centre for Disease Control
Provincial Health Services Authority